

Da se po potrebi popolni brambena sistema države, predložil se bode Vam zakon o organizaciji narodnega opolčenja (črne vojske).

Ta naprava bode, ne da bi v miru prebivalstvu kake žrtve nalagala, vojne sile, kar jih je za resne slučaje na razpolaganje, tako izobrazila, da bodo vojnim silam drugih držav primerne in da bodo stalno poviševale obrambo in mogočnost države.

Oskrbovanje vdov in sirot vojaških oseb bode se uredilo zakonom in tako odpomoglo jako čutni potrebi.

Skrbeč za občno in poklicu primerno izobraženje bode podpirali Mojo vlado v njenem prizadevanji, da se uvaževaje izkušnje, mladež, ki tako mnogobrojno sili v srednje šole, napeljava bolj k onim obrtnim učiliščem, katera so določena v povzdigo obrtnije,

Moja vlada bode Vam predložila spremembe carinskih tarifov, ki imajo zboljšati položaj obrtnije in kmetijstva na domačih trgoviščih.

Tudi si bode Moja vlada prizadevala, kedar bode sklepala trgovske pogodbe, da se za izvoz določenim izdelkom ohranijo sedanja inozemska trgovišča in se kolikor možno razširijo.

V soglasji s trgovsko-politiškimi naredbami obračala bode državna uprava vso pozornost na to, da se produktivna delavnost povzdigne in domače delo ščiti.

Istotako bode vlada, katera ima v svojih rokah obširne in važne državne železnice, skrbela za ta mogočna pospešila narodnega blagostanja.

Da olajša grajenje lokalnih železnic, predložila Vam bode vlada pravočasno primerne predloge.

Zopet se bode lotiti dela, da dovršite večje kodifikacije v pravosodnem zakonodajstvu; pri tem se pa ne smejo več odlašati ona zboljšanja obstoječih zakonov, katera so nujno potrebna.

Lani je bilo treba, da se je proglasilo izjemno stanje v posamičnih sodnih okrožjih zaradi anarhističkih zločinov.

Da se bodo mogla vspešno preprečiti ta prevratna prizadevanja in razveljaviti izjemne naredbe, predložil se Vam bode poseben načrt zakona.

Spremembe v carinskem in obrtnem zakonodajstvu, katere so se sklenile v poslednjih zasedanjih, in potrebni začetki, da se zboljša stanje delalcev, so važni koraki k uresničenju znamenitih gospodarskih in socijalnih nalog.

Baviti se bode morali z daljšimi reformami v tem delokrogu in pri tem se pravično ozirati na vsestranske interese. Nadejam se, da bode te reforme, katere izvirajo iz resničnih potreb prebivalstva in gledé važnosti presegajo raznovrstne strankarske boje, temeljito pretresovali in prav ocenjevali.

Ako prav rešite to nalogo, zagotovljena Vam je moja hvaležnost in hvaležnost prebivalstva.

Nadejam se, da bode pritrili predlogam Moje vlade o zavarovanju delavcev proti nezgodam in boleznim, o urejenju združnih skladnic.

Načrt zakona o podedovanju kmetijskih posestev srednje velikosti, kateri se bode Vam predložil, ima namen ohraniti in okrepčati za družbinski in gospodarski red važen del prebivalstva.

O razmerah taci kmetij v posamičnih deželah se je obširno poizvedovalo in Vi bode s skorajšnjim sklepanjem o tem zakonu pomogli deželni zborom, da bodo obračali potrebno pozornost tej vetvi deželne kulture.

Povodnji so poslednja leta pokazale, da je nujno treba začeti regulovanje rek v raznih deželah, zlasti pa v Mojem kraljestvu gališkem, katero so po gostem zadelu taka opustošenja.

Vlada se bavi s potrebnimi poizvedovanji in bode Vam predložila predloge, kedar bodo poizvedovanja dovršena.

Moja vlada se bode vedno ozirala na položaj državnih financ pri uporabi potrebnih sredstev v zadovoljenje mnogoterih javnih interesov.

Nadejamo se, da bode tudi Vi pri pretehtovanju mnogoterih interesov in želj se vedno ozirali na državne dohodke in da bode smatrali za patrijotično dolžnost, krepko podpirati vlado v njenem prizadevanji, da se doseže ravnotežje v državnem gospodarstvu.

Naše razmere z inozemskimi vlastmi so jako povoljne in vse vlasti so složne v prizadevanji, da se ohrani mir, katerega vsi tako potrebujemo.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Trajna naloga Moje vlade bode, da čuvajoč enotnost in mogočnost države enako skrbi za duševne in gospodarske interese vseh Mojih dežel in narodov.

Tem gotovejše smem se nadejati, da bode podpirali ta prizadevanja, ker se udeležujejo ustavnega dela zastopniki vseh Mojih narodov in je tedaj izključeno enostransko pretehtovanje njim v pretres izročenih vprašanj.

Pri tem naj Vas vodi oni duh zmernosti, ki je najgotoveje poročstvo vspešnega delovanja, duh točnega in strogega, pa stvarnega pretresovanja, kateri je edini sposoben, z zmernim in vztrajnim dovršenjem postavljene doseči vspehe in zagotoviti ustavnim napravam stalno vrednost.

Blagoslov Vsemogočnega vodi naj Vas pri Vašem delu!

Naši dopisi.

Z Dunaja 10. okt. — Razmere med strankami drž. zbora razvidite iz posebnega sestavka, ki s številkami kaže, koliko pristašev šteje vsak klub oziroma koliko poslancev ostalo je izvan zvez klubovih. — Tukaj še nekaj o notranjem gibanju med strankami, ki se posnamemo iz zadnjih dogodeb.

Med desnico in levico pomenljiva je gotovo ona oseba, ki se je uže zadnje dve leti zborovanja nezadovoljna gibala med desnico in levico, namreč dolgoletni ministerski kandidat Lienbacher, ki je bil zadnji čas popolnem odpadel od desnice izrekši: „da je izstop njegov iz Lichtensteinovega kluba sad najglobokejšega prepričanja“. — Ravno ta mož je sedaj zopet ud ravno imenovanega kluba in iz tega bi se znalo zopet sklepati, da se je njegovo „notranje“ prepričanje zopet presukalo.

Levičarski listi in izrekoma „Neue fr. Presse“ od včerajšnjega dne sodi, da L.-jev opetni vstop v Lichtensteinov klub pomeni, da klerikalna stranka pripravlja temeljito premembo šolskih postav z namenom odpraviti sedanja prostodušna načela in šolo izročiti po izgledu prejšnjih postav bolj v cerkveno oblast. — Šolsko vprašanje, trdi se, je sedaj dejano na dnevni red in v ta namen združili so se zopet vsi, sicer še tako različni elementi klerikalne stranke. — Kar dalje znači razmere med desnico in levico, so razprave zaradi volitev v delegacijo. Česki in konservativni veliki posestniki s Češkega ponudili so nasprotnikom svojim iz česke dežele kompromis, da hočejo njim izmed 10 mandatov prepustiti 4, ako tudi nasprotna stranka na Moravskem, kjer ima ona v velikem posestvu večino, desnici prepusti vsaj en mandat.

O tej ponudbi posvetovali so se levičarski poslanci iz kurije velikega posestva Moravskega in Češkega. Moravski levičarji izrekli so se vsled pritiska tamošnje

srednje stranke brez pogojn o zato, da se desnici moravskih velikih posestnikov prepusti en mandat in pa mesto enega drugega namestnika. — Pri razgovoru stavlja ta predlog grof Dubski, zagovarjali pa so ga Chlumecy, Weeber, Promber, Skene, Proskovetz, Neuwirt in Sturm. — Pri razgovoru med leviškimi velikimi posestniki iz Českega je sicer tudi Russ predlagal, naj bi se ponudba sprejela in se zbrali 4 delegati izmed njihovih pristašev, toda po razgovoru, katerega so se vdeležili Hallwich, Knotz, Schar Schmid in Nitsche, ostal je predlog Rusov z 4 glasovi v manjšini. Ker so pa moravski veliko-posestniki pogoj kompromisa sprejeli, bodo se ga prej ko ne desničarji pri volitvi sami tudi dejansko držali s tem, da izmed sebe volijo samo 6 delegatov, in ako se levičarji volitve vdeležé, oni morejo uže pri prvi ali vsaj pri drugi volitvi izbrati iz svoje srede 4 delegate. — Ako bi levičarji nikakor ne hoteli tudi dejanskega kompromisa ne, tedaj bi se celó volitve ne smeli vdeležiti in pred volitvijo izjaviti, da tudi mandator nikakor ne sprejmejo.

Prihodnjo sredo videli bomo, jeli je beseda kompromis v resnici levičarjem tako pristudena, kakor vlada Taaffejeva, v čegar programu so kompromisi prav za prav jedro. — Od tod tudi med levičarji toliki strah pred kompromisi, ki imajo v politiki vseh narodov največjo važnost. Levičarji ravno nočejo, da bi se avstrijski narodi prostovoljno med seboj pomirili, nočejo takega venčanja Taaffejeve politike.

Iz Postojne. — Slavni komisiji postojnske „Jame“ došel je 10. dne t. m. od Najvikšega cesarskega dvorata-le dopis:

„Nj. c. kr. Visokost, presvitla cesaričina nadvojvodinja Stefaniya izvolila mi je dati nalog, da izrečem slavni komisiji „Jame“ za poslani Jej iztis Schmidovega opisa „Jame“ in za tintnik v Njenem Najvikšem imenu srčno zahvalo.

Laksenburg 9. oktobra 1885.

Bombelles m/p.“

Iz Ljubljane. — Kmetijsko predavanje ima tajnik c. k. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v nedeljo 18. t. m. v Gradu (na Bledu) po popoldanski službi božji v šolskem poslopji.

— Med vodstvom južne železnice in pa onih državnih železnic pričele so se iz novega obravnave zaradi porabe južno-železniške proge med Ljubljano in Divačo. Od vspeha teh razgovorov bo odvisno, jeli bo država primorana med Škofjo Loko in Divačo delati novo, popolnem prosto zvezo svojih železnic, katera jim bo odprla neodvisen promet od severa do jadranskega morja. Uže naprej pa je gotovo, da je za neodvisen promet na državnih železnicah najti le v zvezi državnih železnic po progi Škofja Loka — Divača.

— † Gospa Josipina Terpinčeva, posestnica grajščine na Fužinah pod Ljubljano, udova pokojnega gosp. Fidela Terpinca, dolgoletnega predsednika c. k. kmetijske družbe kranjske, umrla je pretekli teden dne 6. t. m. zvečer na Fužinah. — Pretekli petek spremili so jo kmetovalci z bližine njene grajščine in sorodniki, prijatelji in častitelji ljubljanski s Fužin v Ljubljano, kjer se je v stolni cerkvi blagoslovilo njeno truplo, dalje pa k sv. Krištofu k večnemu pokoju spremilo, kamor je pokojna gospa v visoki starosti 82. let tako hitro sledila svojemu bratu, nezdavnej umrlemu gosp. Valentinu Zeschkotu. Naj v miru počiva blaga pokojnica!

— Imenovanje in premeščenje. Za vodjo novomeške gimnazije imenovan je gosp. Senekovič, profesor na tukajšni realki, za okrajnega sodnika v Kranj premeščen je gosp. F. Staré, za okrajnega sodnika na

Brdu pa je imenovan gosp. Polec, dosedaj pristav c. k. okrajne sodnije Kamniške.

— Vinska letina je letos v obče nenavadno dobra. Malo se je sicer pridelalo na Krasu in v vipavski dolini, pa tudi po Dolenjskem v onih vinogradih, katere je minulo leto ali letos zadela nesreča po toči. — Enaka je tudi na Štajerskem. Povsod pa se letošnji pridelek odlikuje po posebni dobroti enako na kranjskem, Štajerskem, Primorskem, Dalmatinskem, Hrvatskem, Ogerskem in Avstrijskem, pa tudi gledé množine se v obče sme letošnje leto šteti med bogate, tako, da si morejo vinorejci opomoči, ker se jim povrne zguba in škoda dolge vrste preteklih let.

— Na tržaški gimnaziji je, kakor poroča „Edinost“, letos vpisanih okolo 150 Slovencev in Hrvatov, tedaj približno polovica vsih učencev.

Za slovenščino je odločenih prav malo ur na teden in to tako, da se je uče učenci 2. 4. 5. in 6. razreda skupaj in to popoldne po dokončanem vsem drugem podučevanju.

„Ed.“ pravi, vidi, se da ima slovenščina uže prostora, — pa — za vratmi!

— „Novomeško okrajno glavarstvo“, zemljepisno zgodovinski opis. Sodelovanjem učiteljev novomeškega okraja spisal O. Florentin Hrvat, šolski voditelj in načelnik okrajne učiteljske knjižnice v Novem mestu („Ponatis iz Slovenca“) imenuje se ravno kar na svetlo prišla, 80 strani obsegajoča knjižica, v „Katoliški tiskarni“ v Ljubljani. Knjižica podaja slovenskemu občinstvu mnogo prav zanimivega krajepisnega in zgodovinskega gradiva iz novomeškega okraja.

— „Kmetom v pomoč“ imenuje se izvrstna knjižica, ponatisnjena iz uvodnih člankov „Slovenčevih“ ravno tega naslova. Pisatelj jim je dobro znani župnik č. g. Ivan Belec v Fužinah (Weissenfels), založila jo je pa „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani. Knjižica obsega 144 strani in velja 25 kr., po pošti 5 kr. več. Kdor jih vzame 10, dobi 1 po vrhu. Knjižica je v tej stroki nekaj posebnega, ker je do sedaj v slovenskem jeziku še nismo imeli. Gospod pisatelj se je mnogo trudil pri sestavi te knjige in na čast mu bodi rečeno, da je tudi svoj namen dosegel. V njej podal nam je nekaj, kar se bode posebno tistim prilegalo, katerim je na srci žalosten razpad našega kmetiškega stanja in bi mu radi kvišku pomagali. Naj se to tudi ne bode takoj doseglo — razpad in rast se godi polagoma — a stanje se bode vsakemu pojasnilo, kdor bode knjižico čital z marljivostjo in razumom. Zato knjižici želimo prav mnogo razširjenja.

— Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Oddaja knjižic, krajcarskih in desetkrajcarskih, napreduje dosledno in vidno; razposlanih je sedaj nad 300, za primeroma kratko dobo dobrih treh mesecev gotovo ne malo število. Tudi pretečeni teden dobili smo vrnenih dvoje polnih krajcarskih knjižic, in sicer iz Ljubljane, kar nam je zeló ljubo, ker gotovo ne bo ostalo brezvspešnega vpliva na gg. nabiralce po deželi. Ti knjižici sta: št. 148 (poverjenik g. E. L.) in št. 251. Zadnjo omenjenih izplačal je rodoljub g. S. P. sam, za kar mu bodi še posebna zahvala. To zgodilo se je med prvimi osmimi polnimi knjižicami (toliko namreč nam jih je do sedaj došlo razpečanih) že v drugič; da bi se le pogostokrat ponavljalo. Dobili smo tudi od dveh strani veselo zasebno vest, da se nam je prav v kratkem nadejati prvih razprodanih desetkrajcarskih knjižic.

Še nekaj nam je v mislih. Za časa loterije na korigrist zakladu za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani oglašale so se prav pridno po srečkah občine in različne društva ter jih kupovale tu pa tam celo v zeló velikem številu. Slavnemu občinstvu bo gotovo še v

živem spominu, da se je na ta način razpečavalo precej znatno število sreček. Ali bi ne bilo mogoče, da bi začeli taki zavodi in društva, v prvi vrsti naše čitalnice in bralne društva, pridno segati po knjižicah, bodi-si že krajcarskih ali pa tudi desetkrajcarskih? — Hvaležna naloga, ki se popolnoma strinja z njihovimi nameni.

Vsem onim, ki so nam na ta ali oni način k temu pripomogli, da si je naša ideja priborila zdravih in trdnih tal, na podlagi katerih nam bo mogoče v prihodnje vspešno nadaljevati in zidati, najtoplejšo zahvalo. Naj bi našli še več posnemalcev, ki naj blagovolé pošiljati oglasila za poverjenišтва in nabrane doneske blagajniku upravnega odbora društva „Narodni Dom“, g. dr. Josipu Starétu v Ljubljano.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor zboroval je pretekli petek, ne da bi bil volil komisijo za državne dolgove; ta točka dnevnega reda odstavila se je, ker dogovori z gosposko zbornico zaradi onih udov, katere ona pošilja v to komisijo, še niso bili dognani. Seja za volitev delegacij, odmenjena za tekoči teden, pa se je preložila na sredo. — Gledé volitev v delegacije opozarjamo častite čitatelje na naš dopis z Dunaja. Delegacije pričnejo, kakor znano, svoje zborovanje 22. dne t. m., pa se govori v nekaterih krogih, da bode državni zbor tudi poleg delegacij še zboroval, v bolj podučenih krogih pa se trdi, da tega ne bo treba. Odseki državnega zbora začeli so svoje delovanje.

Ker grof Hohenwart ni prevzel volitve v budgetni odsek, izvoljen je bil za predsednika tega odseka grof Rihard Clam, za predsednika obrtniškega odseka namenjen je dr. Hausner, ker se je večina odbornikov odločno izrekla proti izvolitvi prejšnjega predsednika Zallingerja. Legitimacijski odsek izbral si je za predsednika grofa Fr. Kinsky-ja, in ta odsek razdelil si je uže tudi svoj posel in to tako, da so levičarji dobili poročila deseterih volitev, ostalih 21 pa udje izmed desnice.

Ena dalmatinskih oporečenih volitev (dr. Klaič) izročila se je levičarjem, ostale 4 pa dr. Poklukarju. — Dr. Kusy prevzel je precej ostro oporečene volitve dr. Süssa in Auspiza, zoper katere se ugovarja, da so se glasovi kupovali.

Dunajski demokrati obrnili so se v zbornici zoper vlado izrekoma trgovinskega ministra, zakaj ne izvrši razsodbe upravne sodnije gledé cestnih železnic (tramvaj) v dunajskem mestu.

Hrvatska. — Vojska, katero je pravna stranka hrvatski vladi napovedavala zaradi kameralnih pisem, bila se je preteklih štirinajst dni v hrvatskem deželnem zboru. Pristaši Starčevići napadali so hudo vlado in bana, ta pa je precej neukretno zagovarjal postopanje vladino rekoč, da Hrvatska ni bila v poštenem posestvu onih pisem. Po teh besedah nastal je pa v zbornici grozovit krik, pristaši Starčevići obrnili so se proti sedežu banovemu, ki se jim je umikal in konečno tudi umaknil iz zbornice. Pristaši narodne stranke branili in zakrivali so bana v zbornici, ko jo je pa zapustil, spremljali so ga z živio-klici v njegovo stanovanje. Seja se je sklenila, v drugi seji pa je bilo 6 pristašev Starčevićih zaradi razžaljivega govorjenja in vedenja iz zbornice izključenih za 60, deloma 30 sej, kar pomenja skoraj več, kot pa izreči, da dotični poslanec izgubi svoj mandat.

Zarad vedenja banovega pa je stavila stranka prava ojster predlog, da naj se cesar prosi, odpraviti tega bana, ker je po svojem žaljivem govorjenji zoper narod hrvatski nemogoč postal v deželi.

Tudi neodvisna narodna stranka stavila je blizu tak predlog, samo da je bil izražen v mirnejih besedah. Predsednik zbornice pa je naznanil, da je sodnji ovadil ona dva poslanca, katera sta hotela v zadnji seji napasti bana. Predlogi, stavljeni zoper bana, prišli so v obravnavo, in Starčevićani, kakor tudi pristaši neodvisne narodne stranke napadali so zopet silovito besedovanje in dejanje banovo, pristaši vladini pa so bana zagovarjali in branili, kakor bi celó drugače ravnati ne bi bil mogel. Ko se je večini zdelo govorjenja dosti, predlagali in sprejeli so konec razprave, dvema Starčevićancema dodalo se je zaradi ojstrega govorjenja še izključenje od daljnih 30 sej in Hrvatska bila je zopet mirna. Drug avstrijski svet pa vendar-le sodi, da je brezkončnega in brezozirnega ravsanja in postopanja na Hrvatskem preveč.

Akoravno se postopanje Starčevićanov ne odobrava, obsoja se pa v drugih avstrijskih krogih izzivljajoče postopanje sedanje ogerske vlade nasproti Hrvatom, povdarjajoč, da so poprej pravdo zaradi dvojezičnih grbov, sedaj pa pravdo zaradi kameralnih pisem Madjari prav namenoma in brez vse potrebe z žaljenjem hrvatskega narodnega čuta vrgli med svet. To se Madjarom toliko bolj zamerja, ker je njihovo vedenje nasproti Srbom, Slovakom in Rumuncem tudi prav tako, in po javnih glasovih soditi čas ni daleč, da bo tako brezozirno in razžaljivo vedenje vzrok velikanskega prevrata, ki bo enako poguben madjarskemu šovinizmu, kakor nevaren za miren razvoj vse države.

Zadnje dni bile so v hrvatskem zboru te malo prijetne razprave končane, predlogi obrnjeni zoper nespretnega bana zavrženi, zborovanje deželnega zbora hrvatskega pa pretrgano za 14 dni, med katerimi bodo odseki izrekoma budgetni odsek nadaljevali svoje delovanje.

Česka. — Dogodbe zadnjega poletja na Českem dale so tamošnjim nemškimi prenapetnežem povod, z interpelacijo udrihati po Čehih in po vladi zaradi preganjanja Nemcev. Tudi česki poslanci izrekli so se zoper one javnemu miru nevarne dogodbe naglasujoči, jeli noče vlada enako strogo postopati zoper žaljivce českega, kakor zoper one nemškega naroda v deželi.

Deželna vlada stopila je v delovanje s tem, da je razpustila mestni zastop Kraljičinega dvora. To je, kakor se čuje nekaj zadostenja za tam s kamenji napadene nemške turnarje; kedar se pa vlada obrne tudi zoper nemške rogovileže v česki deželi, potem pa krika v zatiranji nemštva v deželi ne bo konca ne kraja.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 14. oktobra ob 1. uri 10 minut popoldne.

Minister Dunajevski predložil je proračun za l. 1886., ki rednega gospodarstva kaže presežek par sto tisoč gold., izrednega pa primanjkljaj 6 milijonov, ki se pokrijejo z izrednimi presežki tekočega leta (plačil severne železnice). Delegati izvoljeni so: za Kranjsko Hohenwart, namestnik Klun, za Goriško Tonkli, namestnik Valussi; obrtniški odsek izvolil si je za načelnika Hausuerja, davkovski pa dr. Poklukarja. Začetek adresne razprave v soboto.